

16. Palotoimi

Palolautakunta

Lautakunnan kokoonpano. Palolautakuntaan kuuluivat v. 1960 seuraavat henkilöt: puheenjohtajana rak. mest. Onni Vanhala, varapuheenjohtajana rak. mest. Leo Vilkmán, muina jäsenenä palokers. Kauko Hautamáki 12. 7. asti sekä 7. 9. lukien ent. palokorp. Pauli Kaja, taloustireht. Jalmari Hopeavuori, joht. Erkki Laitala, toimits. John Lannervo, maanvilj. Lars Lindberg, sorvaaja Lauri Santanen sekä ins. Vidar Westerholm. Itseoikeutettuna jäsenenä oli rak.tarkast. Aulis Salo. Varajäsenenä olivat dipl.ins. Sven Andersson, kirvesmies Martti Rautelin, kiinteistöneuvos Oiva Suvanto ja toimitt. Reino Tuomi sekä itseoikeutettuna varajäsenenä yliarkkit. Toivo Tuovinen. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli apul.kaup.joht. Hjalmar Krogius. Lautakunnan sihteerinä toimi valtiot.maist. Nils-Göran Härkäpää.

Lautakunnan kokoukset ym. Lautakunta kokoontui kertomusvuonna 25 kertaa. Kokousten pöytäkirjojen pykäläluku oli 256. Saapuneita kirjeitä oli 334 ja lähetettyjä 102.

Palolaitoksen diaariin merkittiin 672 saapunutta ja 900 lähtenyttä kirjettä.

Päätökset. Lautakunnan kertomusvuonna lopullisesti päättämät asiat olivat: laskujen, avustusten ym. maksaminen palokunnan rahaston varoista (19. 1. 6, 7 §. 16. 2. 29 §, 29. 3. 60 §, 16. 8. 159 §, 13. 9. 181 §, 27. 9. 191 §, 11. 10. 205, 206 §, 7. 12. 234 §); laitoksen viranhaltijoiden virka-asuntojen luovutus- ja irtisanomiskysymykset (19. 1. 9 §, 16. 2. 30 §, 26. 4. 82 §, 25. 10. 215 §); hankintavaltuuksien vahvistaminen kertomusvuodeksi sekä kaluston ja tarvikkeiden hankkiminen (19. 1. 10 §, 15. 3. 56 §, 24. 5. 103, 104 §, 7. 6. 118 §, 13. 9. 183, 187 §, 27. 9. 198 §, 11. 10. 207—210 §, 8. 11. 220 §); lautakunnan kokousajat ja pöytäkirjojen pitäminen nähtävinä (2. 2. 16 §, 24. 5. 112 §, 21. 6. 136 §); eräiden piirinuohoojain oikeuttaminen asumaan nuohouspiirinsä ulkopuolella (2. 2. 17 §); palokunnan rahaston ja Gösta Waseniuksen rahaston pääomien kartuttaminen (16. 2. 25, 26 §, 27. 9. 190 §); palolaitoksen sairaankuljetusauton vuokraaminen Marian sairaalan käyttöön (1. 3. 42 §); vapaaehtoisten palokuntien avustaminen (15. 3. 52 §, 22. 11. 229 §, 20. 12. 250 §); matkapurakan myöntäminen palopäällikölle Gösta Waseniuksen rahastosta (26. 4. 79 §); palolaitoksen v:n 1959 toimintakertomusten hyväksyminen (26. 4. 81 §, 24. 5. 101 §);

viranhaltijain oikeuttaminen hyväksymään laskuja ja maksumääräyksiä ja päättämään varastohankinnoista ym. (10. 5. 91 §, 16. 8. 153 §, 27. 9. 192 §, 22. 11. 228 §, 20. 12. 244, 248 §); yleisen palotarkastuksen suorittaminen (24. 5. 102 §, 30. 8. 173 §); Oy. Tilgmann Ab:n tulipalossa surmansa saaneiden palolaitoksen viranhaltijain omaisten avustamiseksi tehtyjen lahjoitusten jakaminen (13. 9. 181 §, 11. 10. 206 §); sanoma- ja ammattilehtien tilaaminen (25. 10. 213 §); eläkeiän saavuttaneen viranhaltijan oikeuttaminen hoitamaan tehtäviään edelleen v:n 1961 loppuun (7. 12. 237 §) sekä nuohouspiiriä muuttaminen (20. 12. 251 §).

Esitykset. Palolautakunta teki esityksiä kaupungin muille elimille asioista, joista mainittakoon seuraavat: palolaitoksen viranhaltijain virka-asuntokysymykset (19. 1. 8 §, 27. 9. 196 §); lisämäärärahojen ja eräiden tilien ylittämisoikeuden myöntäminen, määrärahojen käyttö ym. (19. 1. 11 §, 2. 2. 19, 20 §, 1. 3. 41 §, 13. 9. 182 §, 27. 9. 197 §, 25. 10. 214 §, 20. 12. 249 §); laitoksen viranhaltijain vapauttaminen heille tuomittujen korvausten maksamisesta (2. 2. 18 §, 26. 4. 84 §, 21. 6. 128—130 §); palolaitoksen kiinteistöjen vuosikorjaus- ja kunnostustyöt sekä rakennustyömäärärahat v:ksi 1961 (16. 2. 32 §, 7. 6. 119 §); ansiomerkkien myöntäminen viranhaltijoille (1. 3. 39, 40 §); opintomatka- ym. avustusten myöntäminen viranhaltijoille (29. 3. 61, 62 §, 26. 4. 83 §); palolaitoksen henkilökunnan urheilutyön tukeminen (12. 4. 72 §); nuohoustaksan korottaminen (12. 4. 73 §); Kallion paloasemalla olevan vuokrahuoneiston muuttaminen majoitus- ja toimistotiloiksi (26. 4. 82 §); tulenarkojen nesteiden varastojen ym. tarkastusmaksuja koskevan määräyksen sisällyttäminen palolaitoksen johtosääntöön (26. 4. 85 §); viranhaltijan oman moottorijoneuvon käyttö virka-ajoissa (10. 5. 93 §, 21. 6. 127 §); talousarvioehdotus v:ksi 1961 (30. 5. 114 §, 7. 6. 119 §, 30. 8. 171 §); Eläintarhanajojen järjestelytoimikunnan vapauttaminen maksamasta sairaankuljetusauton vartiointitehtävästä aiheutunutta laskua (21. 6. 134 §); Itämeren- ja Lauttasaarenkadun välisen alueen paloturvallisuuden tehostaminen (12. 7. 140 §, 13. 9. 184 §); Oy. Tilgmann Ab:n tulipalossa surmansa saaneiden palomiesten omaisille suoritettava korvaus (22. 7. 146 §); sankarihautapaikan hankkiminen palolaitokselle (16. 8. 160 §); ruiskuveneeseen HRV 1 poistaminen käytöstä ja myynti (30. 8. 172 §); v:n 1962—1966 investointisuunnitelmaan sisällytettävät rakennustyöt (13. 9. 186 §); asuntojen osoittaminen Tilgmannin tulipalossa surmansa saaneiden palomiesten leskille (25. 10. 215 §); uuden ruiskumestarin viran perustaminen (25. 10. 216 §).

Lausunnot. Palolautakunta antoi kaupungin muille elimille mm. seuraavia asioita koskevat lausunnot: erään vesilaskun peruuttaminen (19. 1. 12 §); Oy. Valkoinen Risti Ab:n anoma hyönteistuhouaineiden valmistuslupa (16. 2. 35 §); ambulanssin lainaaminen korvauksetta Suomen Punaisen Ristin ensiapukurssille (15. 3. 53 §); maanalaisen autosuojan rakentaminen (15. 3. 54 §); kiinteän omaisuuden tarkastajien ja vuositilintarkastajien v:n 1959 kertomukset (29. 3. 63 §, 21. 6. 135 §, 16. 8. 162 §); palavan nesteen varastojen paloturvallisuuskomitean II mietintö, ehdotus varastointisäännöksi, varastojen ym. tarkastusten suorittaminen ja niistä aiheutuvat maksut (12. 4. 74 §, 26. 4. 85 §); eräiden kiinteistöjen hallinnon siirtäminen palolautakunnalle (26. 4. 87 §); vuosilomasijaisten vähentämiskomitean mietintö (10. 5. 96 §); liikennelaitoksen Ruskeasuon hallien palohälytyslaitteet (24. 5. 105 §); Oy. Julius Tallberg Ab:n anomus saada varastoida räjähdysaineita kalliosuojaan Malmilla (16. 8. 164 §); Valtion palokoulun viiden palopäällystöharjoittelijan sijoittaminen

määrääjäksi palolaitokseen (8. 11. 221 §); palopostin sijoittaminen Malmin VPK:n pihalle (20. 12. 252 §); Hanasaaren höyryvoimalaitoksen bunkkeriosan ja kattila-huoneen ullakon muutos- ja täydennyspiirustukset (20. 12. 256 §).

Lisäksi antoi palolautakunta 33 lausuntoa asemakaavan ja tonttijaon vahvistamis- tai muutosehdotuksista.

Palolaitos

Henkilökunta. Virat ja viranhaltijat sekä työntekijät. Kaupunginhallituksen 25. 2. tekemän päätöksen mukaan perustettiin palolaitokseen 1. 4. lukien 21. palkkaluokkaan kuuluva tp. paloteknikon virka, jonka pätevyysvaatimuksiksi vahvistettiin teknillisen koulun huonerakennusosastolla suoritettu rakennusteknikon tutkinto tai vastaava perehtyneisyys ehkäisevään palosuojeluun ja kokemusta palotarkastusten suorittamisessa.

Palolautakunta nimitti vuoden koeajaksi valitun ins. Åke Grönmarkin paloinsinööriin virkaan vakinaiseksi 1. 5. lukien. Eläkkeelle siirtymisestä johtuen avoimeksi tulleeeseen palomestarin virkaan palolautakunta valitsi 1. 7. lukien apul. palomest. Armas Winqvistin, ruiskumestarin virkaan palokers. Erkki Thurmanin ja vapautuneeseen apulaispalomestarin virkaan palokorpr. lakit. kand. Erkki Saksan sekä perustettuun tp. paloteknikon virkaan rak.mest. Simo Vartiaisen kertomusvuoden loppuun saakka.

Palolautakunta valitsi vuoden aikana avoimiksi tulleisiin palokersantin virkoihin 1. 5. lukien palokorpraalit Alpo Pokkisen ja Bo Winqvistin, 1. 7. lukien palokorpr. Eino Ennevaaran, 1. 9. lukien palokorpraalit Lauri Liljan ja Yrjö Sainion sekä 1. 10. lukien palokorpr. Heikki Laineen.

Palopäällikön sairauden aikana 13. 7.—31. 12. toimi hänen sijaisenaan apul. palopääll. Harri Virranne, apulaispalopäällikön viransijaisena 13. 7.—16. 8. ja 1. 10.—31. 12. palomest. Allan Harne ja 17. 8.—30. 9. palomest. Olli Lyly sekä palomestarin viransijaisena ruiskumest. Johan Nordström ja ruiskumestarin viransijaisena palokersantti Eino Jaale. Lisäksi toimi 5. 9.—17. 12. välisenä aikana apulaispalomestarin viransijaisena ruiskumest. Erkki Thurman.

Kertomusvuoden aikana palopäällikkö nimitti palokorpraalin virkoihin 11 palomiestä, palomiehen virkoihin 4 tp. palomiestä ja otti tp. palomiehiksi 10 uutta miestä.

Eläkkeelle siirtyivät vuoden aikana palomest. Bruno Gustafsson, ruiskumest. Aksel Jäppinen, palokersantit Birger Bergström, Voitto Lehti, Armas Lindstedt ja Tuure Manninen, palokorpraalit Eino Järvinen, Toivo Kerminen ja Arvo Vesanto sekä työsopimussuhteessa palvelut asentaja Yrjö Lehtonen.

Oy. Tilgmann Ab:n toimitalossa 12. 7. sattuneen tulipalon sammutustyössä menettivät tapaturmaisesti henkensä pääpaloaseman hyökkäyksikön esimies palokersantti Kauko Hautamäki ja palomiehet Antti Valkonen ja Aaro Ruotsalainen.

Tuntityössä olevien ammattityöntekijäin lukumäärä oli 21.

Kesäkuukausina palveli palolaitoksessa yhteensä 67 palomiehen vuosilomasijaista ja yksi toimistoapulaisen vuosilomasijainen. Muuna aikana palveli 11 palomiehen sairauslomasijaista.

Palolaitoksen koko henkilökunnan vahvuus ja sijoitus eri osastoihin sekä palo- ja palovartioasemille vuoden lopussa ilmenee seuraavasta taulukosta.

Osasto	Viranhaltijat					Työsopi- mussuhteessa olevat työn- tekijät		Yhteensä		
	Pääl- lystö	Ali- pääl- lystö	Mie- histö	Talous- ja huoltohenkilö- kunta		Mp.	Np.	Mp.	Np.	Yht.
				Mp.	Np.					
Palopäällikkö	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Sammutusosasto	3	—	—	—	—	—	—	3	—	3
I palopiiri	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Pääpaloasema	—	12	90	—	—	—	—	102	—	102
II palopiiri	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Munkkiniemen palovartioasema ..	—	2	13	—	—	—	—	15	—	15
Pitäjännäen palovartioasema	—	2	10	—	—	—	—	12	—	12
III palopiiri	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Käpylän paloasema	—	4	32	—	—	—	—	36	—	36
Malmin palovartioasema	—	2	10	—	—	—	—	12	—	12
IV palopiiri	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Kallion paloasema	—	10	71	—	—	4	—	85	—	85
Herttoniemen palovartioasema ...	—	2	13	—	—	—	—	15	—	15
Sammutusosasto yhteensä	7	34	239	—	—	4	—	284	—	284
Teknillinen osasto	1	1	—	1	—	17	1	20	1	21
Palonehkäisyosasto	6	—	—	—	—	—	—	6	—	6
Talousoasasto	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Toimisto	—	—	—	—	4	1	1	1	5	6
Varusvarasto	—	—	—	3	—	1	2	4	2	6
Talousoasasto yhteensä	1	—	—	3	4	2	3	6	7	13
Kaikkiaan	16	35	239	4	4	23	4	317	8	325

Kertomusvuonna sattui sammutustyössä suurin onnettomuus palolaitoksen koko toiminta-aikana. Oy. Tilgmann Ab:n toimitalon Lönnrotinkadun puoleisessa kellari-kerroksessa syttyi 12. 7. palo, jonka sammutustyön aikana sattui erittäin voimakas räjähdys. Pääpaloaseman hyökkäysauton sammutusryhmä oli tunkeutunut kellariin ja räjähdysten sattuessaa jäivät palokersantti Kauko Hautamäki ja palomiehet Antti Valkonen ja Aaro Ruotsalainen sortuvan tiiliseinän ja räjähdysten voimasta hajalleen sinkoutuneiden, kellariin varastoitujen paperipaalien alle menettään henkensä. Räjähdysten painealta ja sen johdosta ympäri pihaa singonneet kivet ja kalusto vahingoittivat vakavasti palopääll. Tor Sundquistia, joka sai vaikean aivovamman ja palokorpraali Verner Järvistä, joka sai vaikean ruhjevamman sääreen, jolloin sääriluu katkesi kahdesta kohdasta. Räjähdyksessä loukkaantuivat vielä palomest. Oiva Karuvaara, palokers. Eino Jaale, palomies Frans Lehtonen ja palomiehen vuosilomasijaiset Rauno Jäppinen, Eero Kuisma, Jorma Pakarinen, Pertti Sainio, Antero Sirke ja Matti Vilkki.

Lisäksi sattui tulipalojen sammutushenkilökunnan keskuudessa sammutustyössä kaikkiaan 7 savumyrkytys- ja 29 loukkaantumistapaturmaa sekä 3 kuolemantapausta. Harjoituksissa tai työpalveluksessa loukkaantui 43 henkilöä. Tapaturmia, joiden aiheuttamia työpäivämenetyksiä tapaturmatoimisto tai Vakuutusosakeyhtiö Pohjola eivät korvanneet, oli 5. Tapaturmien aiheuttamat työpäivämenetykset nousivat 1 047 päivään ja niistä suoritettua korvaukset 1 510 933 mk:aan.

Sairauden tai tapaturman perusteella myönnettiin viranhaltijoille ja vuosilomasijaisille sairauslomaa yhteensä 158 kertaa sairauspäivien lukumäärän ollessa yhteensä 2 388. Työsopimussuhteessa olevien työntekijäin vastaavat luvut olivat 11 ja 133.

Henkilökunnan eri ryhmien sairauspäivien keskimääräinen luku sairaustapausta ja henkilöä kohti oli seuraava: päällystö 52.2 ja 18.6, alipäällystö 13.0 ja 2.6, miehistö 13.9 ja 8.2, talous- ja huoltohenkilökunta 14.0 ja 2.8 sekä työsopimussuhteessa olevat työntekijät 12.1 ja 6.3.

K o u l u t u s. Sammutushenkilökunnan koulutus tapahtui laadittujen koulutusohjelmien mukaan. Päivittäin pidettiin jokaisella paloasemalla ja palovartioasemalla kalustoharjoituksia. Paloasemilla pidettiin myös oppitunteja, ulkopuolisten asiantuntijain luentoja sekä opetuselokuvaesityksiä. Tämän lisäksi koulutettiin henkilökuntaa erilaisilla kursseilla. Uusille palomiehen vuosilomasijaisille pidettiin keväällä kahden viikon peruskurssi.

Palokoulun ensimmäisellä 5. 9. alkaneella päällystöluokalla oli oppilaina yksi päällystöön, kolme alipäällystöön ja kolme miehistöön kuuluvaa viranhaltijaa. Päällystöluokan kurssi jatkui v:een 1961. Kaupungin koulutustoimikunnan järjestämän johtamistaidollisen peruskurssin suoritti yksi paloteknikko ja viisi palokersanttia, tulokaskurssin 10 viranhaltijaa ja hallinnollisen talouslaskentakurssin talousosaston kirjanpitäjä. Apulaispalopäällikkö ja yksi palomestari osallistuivat laitosten suojelijohtajien kurssille. Apulaispalopäällikkö osallistui myös virastopäällikköiden neuvottelupäiville ja osastopäällikköiden luentotilaisuuksiin.

Koulutus- ja opintotoiminnasta voidaan vielä mainita, että palopäällikkö ja paloinsinööri suorittivat opintomatkan Englantiin, jossa he tutustuivat palokalustoteollisuuteen ja palokuntien toimintaan. Paloinsinööri tutustui myös Tukholman uusiin paloasemiin ja niiden kalustoteknillisiin järjestelyihin sekä osallistui pohjoismaisten paloteknikkojen kokoukseen. Palomiesten pohjoismaisiin opintopäiviin Bergenissä osallistui palolaitoksen miehistöä.

Lisäksi mainittakoon, että palolaitoksessa oli vuoden aikana kaikkiaan 12 muihin palokuntiin kuuluvaa harjoittelijaa sekä että Kallion paloasemalla pidettiin vapaaehtoisten palokuntien toimesta kaksi konemieskurssia, joihin osallistui noin 50 henkeä ja joissa opettajina toimi palolaitoksen viranhaltijoita.

Kiinteistöt ja kalusto. **K i i n t e i s t ö t.** Haagan paloaseman rakennustyöt aloitettiin kertomusvuoden kesällä ja rakennuksen muuraustöitä jatkettiin vielä vuoden vaihteessa. Muita rakennustöitä ei palolaitoksen kiinteistöissä vuoden aikana suoritettu, tavanmukaisia pienehköjä vuosikorjauksia lukuun ottamatta.

K a l u s t o. Vuoden aikana hankittiin kaksi Volvo-Amazon-Sport-merkkistä henkilöautoa palomestarien päivystysautoiksi sekä kaksi Mercedes-Benz-merkkistä sairaankuljetusautoa. Lisäksi hankittiin kaksi kevyttä moottoriruiskua (Aster-Mini), letkua, paineilmalaitteita, tulensuojapukuja ym. Sammutushenkilökunnalle hankittiin uudenmalliset irtovuorilla varustetut päällystakit. Sairaankuljetustoiminnan radiopuhelinkeskus Kallion paloasemalla korvattiin uudella Standard-merkkisellä keskuksella.

Palolaitoksen vanha ruiskuvene HRV 1 myytiin vuoden aikana ja loppuunkuluneita paloautoja ja ambulanssautoja poistettiin käytöstä.

Palolaitoksen moottoriajoneuvojen ja moottoriruiskujen lukumäärä ja jakaantuminen eri palo- ja palovartiosemille vuoden lopussa selviää seuraavasta taulukosta:

Sijointuspaikka	A u t o j a										Yhteensä	Ruiskuveneitä	Moottoriruiskuja
	Ruiskunautoja	Pioneeriautoja	Vesisäiliö- ja vaahtautoja	Letkunautoja	Tikapumautoja	Erikoisluottoautoja	Sairaankuljetus- autoja	Kuorma-autoja	Henkilöautoja	Pakettiautoja			
<i>Sammutusosasto</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—
Pääpaloasema	2	1	—	1	1	1	1	1	3	2	13	1	10
Munkkiniemen palovartioasema	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Pitäjänmäen palovartioasema	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Käpylän paloasema	2	—	—	1	—	—	—	1	—	—	4	—	4
Malmin palovartioasema	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Kallion paloasema	2	2	1	1	1	1	7	1	1	—	17	—	3
Herttoniemen palovartioasema	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1
Varalla	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	4
<i>Teknillinen osasto</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	3	—	—
Yhteensä	12	3	2	3	2	2	8	3	7	4	46	1	25

Palolaitoksella oli siis 22 varsinaista sammutusautoa, joista 14 pumpulla varustettuja. Näistä oli seitsemässä autossa korkeapainesumupumppu. Pumpulla varustetuista autoista oli kahdessa 2 500, neljässä 2 000 ja yhdessä 1 000 l/min tehoinen pumppu sekä seitsemässä yhdistetyt 1 500 l/min (8 ik) matala- ja 250 l/min (46 ik) korkeapainepumppu. Em. autoista oli neljätoista varustettu lisäksi vaahtosammutuslaitteilla, joiden teho yhdessätoista autossa oli 1 000 l/min, yhdessä 1 500 l/min, yhdessä 4 000 l/min ja yhdessä 8 000 l/min.

Moottoriruiskuista oli kaasuturbiinipumppu 2 200 l/min tehoinen, kaksi ruiskua 2 000, kaksi 1 500, kolme 1 000, kahdeksan 800, kolme 600 ja kuusi 200 l/min tehoisia.

Ruiskuveneen HRV 2:n pumppujen teho oli yhteensä 8 000 l/min ja veneessä oli lisäksi korkeapainepumppu ja vaahtosammutuslaitteet.

Palolaitoksen kaikkien pumppujen yhteinen teho oli tällöin 54 100 l/min.

Uutta paloletkua hankittiin vuoden aikana yhteensä 4 600 m, josta 3 000 m 3":n, 1 500 m 1½":n ja 100 m 1":n kumitettua letkua. Käyttökelvotonta paloletkua poistettiin käytöstä 280 m. Letkuvarasto käsitti vuoden lopulla yhteensä 38 600 m, josta 22 323 m 3":n liittimellä varustettua pääjohtoa. Tämän lisäksi oli palolaitoksella korkeapaineletkua 1 140 m.

Paloilmoituslaitteet ja viestivälineet. Yksityisten automaattisia palohälytys- ja sprinklerlaitteita kytkettiin palolaitoksen vastaanottokeskuksiin vuoden aikana 22, ja vuoden lopussa oli niitä kytketty pääpaloaseman keskukseen 64 ja Kallion paloaseman keskukseen 22.

Puhelinyhdistyksen hätäpuhelinkeskukseen, josta pääpaloasemalle ja Kallion paloasemalle oli suorat johdot, oli kytketty 638 hätäpuhelinta. Lisäksi voitiin hätäpuhelinkeskus hälyttää jokaisesta puhelimesta numerolla 000. Palolaitoksen hälytyskeskuksen hälytysnumero 005 oli yhdistetty Puhelinyhdistyksen keskukseen viidellä johdolla. Hälytystä varten oli palo- ja palovartioasemat sekä poliisilaitos yhdistetty toisiinsa suoralla puhelinjohdolla. Kallion paloasemalla sijaitsevan sairaankuljetuskeskuksen hälytysnumero oli 0066.

Radiopuhelinliikennettä varten oli pääpaloaseman hälytyskeskuksessa sammutustoiminnan ja Kallion paloasemalla sairaankuljetustoiminnan radiokeskus, joiden

vastaanottimet oli sijoitettu Ilmalan vesitorniin ja lähettimet pääpaloasemalle ja Kallion paloasemalle. Seitsemässä päivystysautossa, 12 paloautossa, kahdeksassa ambulanssissa sekä yhdessä erikoisautossa ja ruiskuveneessä oli radiopuhelimet.

Palopostit ja vedenottopaikat. Kertomusvuoden aikana valmistui 194 uutta vesijohdon palopostia ja poistettiin 7 vanhaa, joten niiden lukumäärä vuoden lopussa oli 4 042. Kantakaupungissa oli kuusi palokaivoa ja viisi 450 m³:n suuruista sammutusvesisäiliötä. Esikaupunkialueella oli 74 palokaivoa ja kahdeksan vesiallasta.

Sammutus-, sairaankuljetus- ja avunantotoiminta. Hälytystilasto. Palolaitos hälytettiin kertomusvuonna kaikkiaan 1 424 kertaa, joista 807 kertaa tulipalon takia, 40 kertaa nokipalon johdosta, 66 kertaa savu- tai kaasvuvaaran takia, 13 kertaa happikojeavunantamista varten, 41 kertaa sammakkomiesavun antamista varten ja 355 kertaa vedenpumppausta ym. avunantotyön suorittamista varten. Lisäksi hälytettiin palolaitos 58 kertaa erehdyksestä, 39 kertaa hälytyslaitteissa sattuneen vian johdosta sekä 5 kertaa ilkeilyistä.

Tulipalosta johtuvat hälytykset suoritettiin 681 tapauksessa puhelimitse ja 101 tapauksessa Puhelinyhdistyksen hätäkeskuksen kautta joko hätäpuhelimesta tai muista puhelimista numerolla 000. Automaattisella hälytyslaitteella suoritettiin tulipalohälytys 10 tapauksessa ja suullisesti 15 kertaa.

Tulipalot. Tulipaloja sattui Helsingissä kertomusvuonna kaikkiaan 807, joista tammikuussa 64, helmikuussa 45, maaliskuussa 55, huhtikuussa 61, toukokuussa 138, kesäkuussa 95, heinäkuussa 69, elokuussa 52, syyskuussa 54, lokakuussa 51, marraskuussa 54 ja joulukuussa 69. Tulipaloista sattui 525 klo 6—18 ja 282 klo 18—6 välisenä aikana.

Tulipaloista oli pieniä eli sellaisia, jotka sammutettiin sankoruiskulla, muilla käsisammuttimilla tai paloauton säiliösuihkulla, kaikkiaan 651 eli 80.7 %, keskikokoisia tulipaloja oli 17 eli 2.1 % ja palonalkuja, jotka oli sammutettu ennen palokunnan saapumista, 138 eli 17.1 %.

Suuria tulipaloja, joiden sammutuksessa tarvittiin samanaikaisesti suurin osa palolaitoksen käytettävissä olevista omista sammutusyksiköistä ja lisäksi VPK-yksiköitä, oli vain yksi eli 0.1 %, joka sattui 12. 7. Tilgmann Oy:n kirjapainossa Annankatu 18 ja muodostui seurauksiltaan palolaitokselle varsin tuhoisaksi. Mainittuna päivänä klo 19.48 tuli pääpaloaseman hälytyskeskuksen automaattisten palohälytysten vastaanottolaitteeseen ilmoitus Oy. Tilgmann Ab:n toimitalossa syntyneestä tulipalosta. Palopaikalle lähtivät päivystävän palomestarin Oiva Karuvaaran johdolla pääpaloaseman hyökkäys-, ruisku- ja pioneeriysköt. Palopaikalla totesi päivystävä palomestari paksua kellertävää savua tunkeutuvan varastokellarin ikkunaluukuista ja ilmanvaihtoaukosta sekä pihan puoleisesta oviaukosta, mutta tulta ei tässä vaiheessa ollut näkyvissä. Paikalle saapuneen palopäällikkö Tor Sundquistin kanssa neuvoteltuaan päivystävä palomestari oli määrännyt pioneeriauton pihalle järjestämään savutuulettimen kellarissa olevan sankan savun poistamiseksi ja hyökkäysauton esimiehen ja savusukeltajat korkeapainesuihkulla varustettuina tunkeutumaan kellariin etsimään palopesäkettä. Hyökkäysryhmän juuri ehdittyä kellariin tunkeutuakseen sen perimmäisiin huonetiloihin, tapahtui kellarissa klo 20.04 valtava räjähdys, jonka seuraukset muodostuivat järkyttäviksi. Kellarissa olleen hyökkäysryhmän kaikki kolme miestä saivat surmansa. Heidän pelastamiseksi-

seen ei epätoivoisista yrityksistä huolimatta voitu tehdä mitään, koska paineaalto oli paiskannut raskaita paperipaaleja esteeksi oviaukon eteen ja palo oli heti räjähdysten jälkeen saanut valtavan voiman. Lisäksi loukkaantui räjähdyksessä ja sitä seuranneen sammutustyön aikana vaikeammin tai lievemmin kaikkiaan 17 palolaitoksen päällystään, alipäällystään ja miehistöön kuuluvaa miestä ja myös useita palopaikan lähettyvillä katsojina olleita ihmisiä.

Räjähdysten jälkeen voimistunutta paloa sammuttamaan oli hälytettävä runsaasti lisävoimia muilta palo- ja palovartioasemilta ja vapaaehtoisista palokunnista sekä palolaitoksen vapaana olevaa päällystää sammutustöitä johtamaan. Varsinainen palo saatiin sammutetuksi kello yhteen mennessä sen pääsemättä leviämään kellarissa oleviin väriaine- ja lakkavarastoihin. Sammutustyö oli erittäin vaikeata ja vaarallista, koska uusia räjähdyksiä oli pelättävissä. Sammutustyössä käytettiin kaikkiaan n. 2 000 m paloletkua ja 4 palopostia sekä käytettiin yhteensä 16 suihkua. Palon ja räjähdysten toiminimelle aiheuttamat vahingot olivat melkoiset.

Poliisitutkimuksen mukaan palo oli saanut alkunsa kellarissa sijainneesta luvattomasta, erillisestä selluloidivarastosta ja oli tuhoisa räjähdys aiheutunut kellaritilaan kertyneen kaasun äkillisestä syttymisestä.

Kertomusvuonna sattuneet tulipalot jakautuivat syttymispaikan ja syttymissyyn mukaan seuraavasti:

Syttymispaikka	Syttymissy																			Yhteensä			
	Valiainen tulisija tai savujöhto	Tulisiijan tai savuhor- min liikkakumennem.	Nokivaikaa	Savupiipusta tullut kipinä	Tulisiijasta lentänyt kipinä ym.	Kuuma tuhka tai esine	Salama	Sähkölaitteiden huo- lmaton käsittely	Muut sähköistä aiheu- tavat syyl	Tulenarkojen nestei- den huolim. käsittely	Tulitikkujen huoli- maton käsittely	Tupakointi	Muu tulen huolima- ton käsittely	Räjähdy	Itsesylyys	Hitsaus	Tehdasruumista aiheu- tunut kipinä tai kaasunnuodosus ym.	Koneosien liika- kumennemien	Rautatie-, auto- ja höyrylaivalikenne		Lasten tulen käsittely	Tuho- ja mura- polto	Syy tuntematon
Asuinhuone	5	8	1	—	2	1	2	12	9	—	2	12	25	2	—	8	—	—	—	4	3	4	100
Asuinrakennus	5	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	2	13	
Auto, moottoripyörä	—	1	—	—	—	—	—	—	39	7	—	6	5	2	24	5	—	—	2	2	1	2	95
Autotalli	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	3	—	—	1	—	—	—	1	—	—	7
Eteinen	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	3	—	—	1	—	—	—	—	2	—	8
Halkopino	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
Hiilivarasto	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	6
Hissi + moottori	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
Hotelli, sairaala ym. yleinen huoneisto	1	1	—	—	—	—	1	—	3	—	—	2	3	—	—	2	—	—	—	—	—	4	17
Kaatoaikka	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	1	5	—	22	—	—	—	—	1	—	6	41
Kellari	—	—	—	—	—	—	2	—	5	—	—	4	11	—	—	2	—	—	—	1	1	—	26
Keittiö, keittokomero	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	1	1	5	—	—	1	—	—	—	1	—	1	13
Laiva, moottorivene	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	6	—	—	—	2	—	1	12
Lautatarha	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Liikehuone	—	—	—	—	—	—	—	3	2	—	—	1	7	—	—	3	—	—	—	—	—	—	16
Metsä	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	1	4	—	—	11
Muuntaja	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Neonvalomainos	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
Nurmikko, maasto	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	27	15	—	—	—	—	—	20	51	5	25	144
Pannuhuone	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Pesutupa	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Raitiovaunu	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
Rakennustyömaa	12	34	—	1	3	—	—	1	1	1	—	4	11	2	1	10	—	—	—	1	—	2	84
Rautatievaunu	—	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	2	1	—	—	—	—	—	1	8
Roskalaatikko	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	9	1	—	2	1	—	—	—	4	—	1	22
Sauna	5	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	14
Silta	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2
Sähköpölväs	—	—	—	—	—	—	1	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
Tehdaslaitos	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	2	—	—	—	1	21
Työhuone	2	6	—	—	4	—	—	3	6	—	—	4	9	4	—	5	—	—	—	—	—	5	48
Ullakko	—	—	—	—	—	—	3	—	2	—	—	1	2	—	—	2	—	—	—	—	1	—	11
Vaja tai ulkorakennus	2	4	—	2	—	—	3	—	2	2	—	1	5	—	—	1	—	—	—	1	5	5	33
Varasto	—	—	—	—	—	—	2	4	—	—	—	—	2	2	1	3	—	—	—	2	1	3	20
Yhteensä	33	62	2	3	11	12	20	26	95	10	4	75	126	13	58	53	18	2	22	73	23	66	870

Palovahingot. Tulen välittömästi uhkaaman irtaimen omaisuuden arvo oli 5 509 630 800 mk ja kiinteän omaisuuden arvo 25 622 082 850 mk eli yhteensä 31 131 713 650 mk. Vahingon suuruuden tai palovahingon korvauksen määrä nousi irtaimiston osalta 107 389 657 mk:aan ja kiinteistön osalta 72 249 589 mk:aan eli yhteensä 179 639 246 mk:aan, joka oli 0.6 % uhatun omaisuuden arvosta.

Palovahingon korvausprosentit v. 1951—1959 olivat seuraavat:

1951	0.7	1954	0.6	1957	0.7
1952	1.6	1955	0.5	1958	1.2
1953	0.4	1956	1.0	1959	0.7

Kertomusvuonna sattuneissa tulipaloissa kuoli 4 ihmistä, tuhoutui 5 rakennusta kokonaan ja 19 osittain sekä 1 211 m² metsää.

Avunanto- ja pelastustyöt. Avunanto- ja pelastustöitä suoritettiin kertomusvuonna 475 tapauksessa. Tuuletusta suoritettiin savu- tai kaasuvaaran takia 66 kertaa ja happikojeita lainattiin 13 kertaa. Tämän lisäksi suoritettiin vedenpumppausta ja annettiin tikapuu- tai muuta avustusta sekä lainattiin kalustoa 355 kertaa.

Palolaitoksen sammakkomiehet hälytettiin sukellustehtäviä varten 41 kertaa, joista kuitenkin ei 19 tapauksessa ollut toimintaa. Toiminta koski hukkuvan pelastamista tai hukkuneen etsimistä, poliisin avustusta etsimällä mereen heitettyjä laatikoita, pohjakosketuksen saaneen veneen pohjan tarkastusta ym.

Sairaankuljetustoiminta. Sairaankuljetusautoja käytettiin kertomusvuoden aikana 14 667 kertaa, joista 12 482 kertaa sairaiden ja 2 185 kertaa tapaturmaisesti loukkaantuneiden henkilöiden kuljetukseen. Vastaavat luvut v. 1959 olivat 14 352, 12 232 ja 2 120. Kuljetusten lukumäärä eneni siis 315:lla. Ajojen lukumäärä päivää kohden oli n. 40 eli 1 enemmän kuin edellisenä vuonna.

Kuljetukset jakautuivat eri kuukausien kesken seuraavasti:

Kuukausi	Sairaustapauksia	Tapaturmia	Yhteensä
Tammikuu	1 193	142	1 335
Helmikuu	1 090	137	1 227
Maaliskuu	1 229	150	1 379
Huhtikuu	1 181	151	1 332
Toukokuu	995	185	1 180
Kesäkuu	1 008	198	1 206
Heinäkuu	995	188	1 183
Elokuu	941	187	1 128
Syyskuu	967	210	1 177
Lokakuu	919	197	1 116
Marraskuu	955	217	1 172
Joulukuu	1 009	223	1 232
Yhteensä	12 482	2 185	14 667

Kuljetusmatkojen pituus oli 203 394 km eli keskimäärin 13.9 km kuljetusta kohti. Kuljetuksista kerääntyi tulona yhteensä 11 185 365 mk, edellisenä vuonna 7 846 125 mk. Lisäksi sairaalavirasto korvasi palolaitoksen sairaankuljetusten nettomenot 12 789 070 mk:lla.

Palonehkäisytoiminta

Uudisrakennusten tarkastus. Rakennuskatselmuksmiesten kokouksessa oli viikotain mukana palopäällikkö tai palotarkastaja, minkä ohessa erikoistapauksissa palolaitoksen puolesta toimitettiin piirustusten seikkaperäinen ennakkotarkastus. Myös rakennusten loppukatselmuksessa oli palolaitoksen edustaja mukana. Lisäksi suoritettiin tarkastuksia uudisrakennustyömailla.

Palotarkastukset ja valistustoiminta. Yleinen palotarkastus suoritettiin kertomusvuonna kantakaupunkialueella 11. 1.—25. 5., saarilla ja ranta-alueen kesähuvila-alueella 27. 6.—21. 7. sekä esikaupunkialueella 12. 9.—8. 12. välisinä aikoina. Tarkastusten johdosta annettiin kaikkiaan 277 korjausmääräystä. Jälkitarkastukset suoritettiin kunkin alueen yleisen tarkastuksen jälkeen. Tarkastusten johdosta ilmoitettiin viidestä palotarkastusmääräyksen laiminlyönnistä maistraatille ja neljästä laiminlyönnistä poliisiviranomaisille.

Lausuntoja ja ilmoituksia annettiin palonehkäisyyden liittyvissä asioissa maistraatille 98, kaupunginhallitukselle 9, kaasulaitokselle 89 ja muille viranomaisille ja yksityisille 85.

Tämän lisäksi suoritettiin 1 892 pyydettyä tarkastusta sekä annettiin palonehkäisyä koskevia neuvoja ja ohjeita.

Palomestarit suorittivat ao. palopiireissään järjestystarkastuksia.

Palopäällystö ja alipäällystö piti vuoden aikana sairaaloissa ja teollisuus- ym. laitoksissa sekä opintopäivillä ja kursseilla ja Valtion Palokoulussa oppitunteja ja valistustilaisuuksia palo- ja henkilöturvallisuuteen liittyvistä asioista.

Nuohous

Kertomusvuoden alusta lukien oli nuohouspiirien lukumäärä 17, koska aikaisempi X nuohouspiiri oli poistettu ja liitetty aikaisempaan IX nuohouspiiriin. Piirien numerot oli vastaavasti muutettu. Jokaisessa nuohouspiirissä oli piirinuohooja, etumies ja tarpeellinen määrä nuohoojia. Piirinuohooja Johan Rautiolle oli edelleen myönnetty oikeus toimia eläkeiän saavuttaneena X nuohouspiirin piirinuohoojana kertomusvuoden loppuun.

Nuohoojien lukumäärä oli vuoden lopulla yhteensä 89, josta 17 piirinuohoojaa, 17 etumiestä, 49 nuohoojaa ja 6 oppilasta.

Yleinen nuohous suoritettiin jokaisessa piirissä 12 kertaa. Piirinuohoojat osallistuivat nuohouspiireissään yleiseen palotarkastukseen, johon kului yhteensä 365 tarkastuspäivää eli keskimäärin 21 päivää piiriä kohti. Piirinuohoojat suorittivat lisäksi piireissään 2 280 muuta tarkastusta sekä kukin vuorollaan nokipalopäivystystä Kallion paloasemalla.

Palotarkastaja tarkasti jokaisen piirin nuohoustyökirjan kerran kuukaudessa.

Kertomusvuonna sattui 40 nokipaloa ja niiden lukumäärä on viimeisenä kymmenvuotiskautena ollut seuraava:

1951	65	1953	51	1955	40	1957	39	1959	28
1952	69	1954	48	1956	58	1958	55	1960	40

Menot ja tulot

Palolaitoksen menot nousivat toimintavuoden aikana noin 346 mmk:aan. Edellisen vuoden määrärahoista siirrettiin palkkatileille 7 068 695 mk. Palkkamenojen osuus oli n. 275 mmk ja kalustonhankinnat n. 16 mmk. Kalustonhankintamäärärahoista siirtyi sidottuna v:een 1961 yhteensä 4.7 mmk. Menojen nousu edelliseen vuoteen verrattuna oli n. 10 mmk, mikä johtui kohonneista palkkakustannuksista.

Menot olivat seuraavat:

Menoerä	Talousarvion määrärahat mk	Menot mk	Säästö (+) tai ylitys (—) mk
Palkkiot	635 000	482 500	+ 152 500
Vakinaiset viranhaltijat	197 056 780	202 923 262	— 5 866 482
Tilapäiset viranhaltijat	384 000	735 060	— 351 060
Viranhaltijain vuosilomakustannukset	10 644 180	10 366 374	+ 277 806
Viranhaltijain sairauslomasijaiset	2 000 000	2 002 213	— 2 213
Viranhaltijain sunnuntai- ja ylityö- sekä päivystyskorvaukset	40 000 000	42 580 810	— 2 580 810
Muut palkkamenot	16 750 000	16 515 675	+ 234 325
Kansaneläke- ja lapsilisämaksut	12 120 000	12 379 610	— 259 610
Vuokra	18 928 800	18 928 800	—
Lämpö	8 367 250	6 607 876	+ 1 759 374
Valaistus	2 461 000	2 500 576	— 39 576
Siivoustarvikkeet	250 000	248 994	+ 1 006
Vedenkulutus	510 000	619 701	— 109 701
Puhtaanapito	960 000	1 008 792	— 48 792
Kaluston hankinta	16 000 000	15 988 842	+ 11 158
Palokaluston hankinta väestönsuojelutar- koituksiin	5 000 000	4 997 728	+ 2 272
Kaluston kunnossapito	6 000 000	5 844 421	+ 155 579
Painatus ja sidonta	250 000	217 312	+ 32 688
Tarverahat	1 439 200	1 849 480	— 410 280
Vaatteiden pesu	748 000	745 566	+ 2 434
Lääkintähuolto	200 000	199 818	+ 182
Yleisten laitteiden kunnossapito	150 000	111 290	+ 38 710
Autojen käyttö	5 826 000	5 417 191	+ 408 809
Vakuutusmaksut	450 000	464 440	— 14 440
	Yhteensä 347 130 210	353 736 331	— 6 606 121

16. Palotoimi

Avustuksena jaettiin Helsingin vapaaehtoiselle palokunnalle 600 000 mk, esikaupunkialueiden vapaaehtoisille palokunnille 3 999 531 mk ja Vakinaisten Palomiesten Osuusruokalalle 275 000 mk eli avustuksia yhteensä 4 874 531 mk.

Edelliseen vuoteen verrattuna tulot nousivat nimellisesti huomattavasti, koska sairaalavirasto korvasi palolaitokselle sairaankuljetustoiminnan nettomenot yhteensä 16 789 070 mk. Varsinaisista sairaankuljetusmaksuista kertyi tuloja 7 311 965 mk, luontoisetukorvauksista 2 223 855 mk, vuokrasta 4 197 682 mk ja sekalaisina tuloina avunannoista ym. 4 092 654 mk. Kaikkiaan kertyi tuloja yhteensä 34 615 226 mk.

Helsingin kaupungin palokunnan rahaston menot olivat kertomusvuonna 512 433 mk ja tuloja kertyi 721 887 mk. Rahaston sääntöjen mukaan siirrettiin tuloista 20 % eli 155 967 mk pääomaan, mikä vuoden lopulla nousi 2.3 mmk:aan. Käyttämättömiä varoja oli vuoden lopulla 246 814 mk.

Gösta Waseniuksen rahaston korkotulot olivat 23 131 mk. Rahasto sai vastaanottaa Pohja-Yhtymältä lahjoituksena 100 000 mk. Rahastosta suoritettiin vuoden aikana opintomatka-apurahana palopäällikkö Tor Sundquistille 30 000 mk. Vuoden lopulla siirrettiin käyttövaroista pääomaan 66 826 mk, mikä tällöin nousi 275 000 markkaan. Käyttämättömiä varoja oli vuoden lopulla 112 455 mk.

Varapalokunnat

Sopimuksen mukaan kaupungin palotoimeen kuuluvina varapalokuntina toimi 17 vapaaehtoista palokuntaa, joiden yhteinen toimiva miesvahvuus oli 426 miestä ja kalustovahvuus seuraava: paloautoja ilman kiintopumppua 4, paloautoja kiintopumppuineen 17, kuorma-autoja 3, moottoriruiskuja 19, vesisäiliöitä 21, joiden yhteinen tilavuus oli 31 000 l, 3 ":n letkua 4 070 m, 2 ":n letkua 2 832 m ja 1 ½ ":n letkua 2 535 m. Näiden lisäksi toimi kaupunkialueella yksi tehdaspalokunta ja yksi laitospalokunta.

Varapalokuntien toiminta oli kertomusvuoden aikana seuraava:

Varapalokunta		Hälytysten luku		Yhteensä
		Kaupunki- alueella	Kaupunki- alueen ulko- puolella	
Helsingin	VPK	4	—	4
Degerön	»	9	—	9
Haagan	»	15	—	15
Karjalaisten	»	4	—	4
Kaarelan	»	3	9	12
Lauttasaaren	»	7	—	7
Malmin	»	37	—	37
Marjaniemen	»	15	1	16
Munkkiniemen	»	27	—	27
Oulunkylän	»	23	—	23
Pakinkylän	»	6	—	6
Pitäjänmäen	»	8	1	9
Puistolän	»	35	1	36
Pukinmäen	»	34	—	34
Tapanilan	»	30	—	30
Vanhan Käpylän	»	4	—	4
Vartiokylän-Mellunkylän	»	11	1	12
Yhteensä		272	13	285